

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 62/19
V Lucemburku dne 14. května 2019

Rozsudek ve spojených věcech C-391/16, C-77/17 a C-78/17
M v. Ministerstvo vnitra, X a X v. Commissaire général aux réfugiés et aux
apatrides

Ustanovení směrnice o uprchlících upravující odnětí nebo nepřiznání postavení uprchlíka z důvodů souvisejících s ochranou bezpečnosti hostitelského členského státu nebo jeho společnosti jsou platná

Odnětí a nepřiznání postavení uprchlíka nemají za následek, že osoba mající oprávněné obavy před pronásledováním v zemi jejího původu přestane být uprchlíkem, ani že dotyčná osoba bude zbavena práv, jež Ženevská úmluva spojuje se skutečností, že určitá osoba je uprchlíkem.

V Belgii bylo státnímu příslušníkovi Pobřeží slonoviny odepřeno postavení uprchlíka, o které žádal; v téže zemi pak bylo postavení uprchlíka odňato konžskému státnímu příslušníkovi, totéž postavení bylo v České republice odňato osobě čečenského původu, vždy na základě ustanovení¹ směrnice o uprchlících², jež umožňují přijetí takovýchto opatření vůči osobám představujícím nebezpečí pro bezpečnost hostitelského členského státu nebo – z důvodu, že byly odsouzeny za zvláště závažný trestný čin – pro jeho společnost. Dotyčné osoby napadly odnětí či nepřiznání postavení uprchlíka v prvních dvou případech u Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro spornou cizineckou agendu, Belgie) a v posledním případě u Nejvyššího správního soudu (Česká republika); tyto soudy mají pochybnosti o souladu předmětných ustanovení směrnice se Ženevskou úmluvou³.

Tyto soudy zdůrazňují, že Ženevská úmluva sice umožňuje vyhoštění a navrácení cizího státního příslušníka nebo osoby bez státní příslušnosti z výše uvedených důvodů, avšak nestanoví, že dotyčná osoba přestane být uprchlíkem. Uvedené soudy se v tomto kontextu zamýšlejí nad tím, zda ustanovení směrnice, která členským státům umožňují odejmout nebo nepřiznat postavení uprchlíka z uvedených důvodů, nepředstavují důvod pro ukončení či vyloučení, který není v Ženevské úmluvě upraven. Za těchto podmínek se dané soudy obrátily na Soudní dvůr s otázkou, zda jsou předmětná ustanovení směrnice platná z hlediska ustanovení Listiny základních práv EU (dále jen „Listina“) a SFEU, na základě kterých musí být azylová politika EU v souladu s Ženevskou úmluvou.

Soudní dvůr v rozsudku vydaném dnešního dne nejprve poukázal na to, že směrnice sice zavádí systém ochrany uprchlíků, jenž je charakteristický pro EU, avšak vychází z Ženevské úmluvy a jejím cílem je zajištění plného dodržování této úmluvy.

Soudní dvůr v tomto kontextu upřesnil, že **dokud má státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti oprávněné obavy před pronásledováním v zemi původu nebo pobytu, musí být tato osoba kvalifikována jako uprchlík ve smyslu směrnice a Ženevské úmluvy, a to nezávisle na otázce, zda mu bylo postavení uprchlíka ve smyslu směrnice formálně priznáno.** Soudní dvůr v tomto ohledu konstatoval, že postavení uprchlíka je definováno

¹ Článek 14 odstavce 4 a 5.

² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9).

³ Úmluva o právním postavení uprchlíků, podepsaná dne 28. července 1951 v Ženevě [Recueil des traités des Nations unies, svazek 189, s. 150, č. 2545 (1954)], jež vstoupila v platnost dne 22. dubna 1954, ve znění Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků, který byl uzavřen v New Yorku dne 31. ledna 1967 a vstoupil v platnost dne 4. října 1967.

ve směrnici jako uznání dané osoby členským státem za uprchlíka a **toto uznání má čistě deklaratorní, nikoli konstitutivní povahu.**

Soudní dvůr v tomto směru poznamenal, že formální uznání určité osoby uprchlíkem má za následek, že dotyčný uprchlík požívá všech práv a výhod upravených ve směrnici pro tento druh mezinárodní ochrany, k nimž patří jak práva odpovídající právům zakotveným v Ženevské úmluvě, tak práva zajišťující vyšší úroveň ochrany, jež vyplývají přímo ze směrnice a nemají žádný ekvivalent v úmluvě.

Soudní dvůr dále uvedl, že důvody pro odnětí či nepřiznání postavení uprchlíka stanovené směrnicí odpovídají důvodům, které Ženevská úmluva uznává jako důvody ospravedlňující navrácení uprchlíka. Soudní dvůr v tomto směru zdůraznil, že i když Ženevská úmluva může v případě, že jsou splněny podmínky umožňující dovolávat se výše uvedených důvodů, vést k tomu, že uprchlíkovi nebude svěřena zásada nenavrácení do země, ve které by byl ohrožen jeho život nebo jeho svoboda, **musí být směrnice vykládána a uplatňována při dodržení práv zaručených Listinou, jež vylučují možnost navrácení do takové země.** Listina totiž absolutně zakazuje mučení a nelidské či ponižující zacházení nebo tresty bez ohledu na chování dotyčné osoby a vyhoštění do státu, v němž této osobě hrozí vážné nebezpečí, že bude takovému zacházení vystavena.

Za těchto podmínek má Soudní dvůr za to, že jelikož směrnice – s cílem zajistit ochranu bezpečnosti hostitelského členského státu a jeho společnosti – upravuje možnost tohoto státu odejmout postavení uprchlíka nebo toto postavení nepřiznat, zatímco Ženevská úmluva umožňuje z těchto důvodů navrácení uprchlíka do země, v níž by jeho život nebo svoboda byly ohroženy, **přiznává unijní právo dotýčným uprchlíkům vyšší úroveň mezinárodní ochrany, než jakou zajišťuje tato úmluva.**

Soudní dvůr má rovněž za to, že **odnětí postavení uprchlíka nebo nepřiznání tohoto postavení nemají za následek, že osoba mající oprávněné obavy před pronásledováním v zemi jejího původu přestane být uprchlíkem.** I když tedy takové osobě nebudou (již) svěřena všechna práva a všechny výhody, jež směrnice vyhraňuje osobám majícím postavení uprchlíka, tato osoba požívá či nadále požívá řady práv upravených Ženevskou úmluvou. Soudní dvůr v tomto bodě upřesnil, že **osobě, která je uprchlíkem, musí v každém případě svěřena práva zakotvená Ženevskou úmluvou, na něž směrnice výslovně odkazuje⁴ v kontextu odnětí či nepřiznání postavení uprchlíka z výše uvedených důvodů, a práva stanovená touto úmluvou, k jejichž požívání není vyžadován zákonný pobyt, nýbrž pouhá fyzická přítomnost uprchlíka na území hostitelského státu.**

Za těchto okolností dospěl Soudní dvůr k závěru, že **předmětná ustanovení směrnice jsou v souladu s Ženevskou úmluvou a s ustanoveními Listiny a SFEU, která vyžadují dodržování této úmluvy.** Z toho plyne, že **tato ustanovení musí být považována za platná.**

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) rozsudku se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlášení rozsudku je dostupný na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106.

⁴ Článek 14 odst. 6.